

Ponència:

**MARGINALITZACIÓ I AGRUPAMENTS D'ALUMNES PER NIVELLS.
ANÀLISI A PARTIR DE L'EXPERIÈNCIA FRANCESA**

Agnes Van Zanten

Observatoire Sociologique du Changement. CNRS. Fondation Nationale des Sciences Politiques. França

L'objectiu d'aquesta ponència és analitzar les causes que condueixen els establiments escolars a França i, sobretot, els establiments escolars de la perifèria, a organitzar agrupaments per nivells i els efectes d'aquests agrupaments sobre els aprenentatges i la socialització dels alumnes. Amb el terme "establiments de la perifèria" faig referència no només als establiments situats en els barris pobres al voltant de grans metròpolis, sinó, de manera més extensiva, a tots els establiments en situació de marginalització escolar i social. Els anàlisis es recolzen en els resultats d'una enquesta qualitativa en set establiments situats en els suburbis al sud de París que comprèn un estudi de la competència entre els establiments escolars, un estudi de l'organització interna dels establiments i un estudi de les dinàmiques d'aprenentatge i de socialització en les aules.^[1]

La creació d'agrupaments per nivell pot ser interpretada, a nivell global, com una reintroducció de noves formes de segregació en establiments escolars caracteritzats per una presència important d'alumnes, provinents de les classes populars i de diferents orígens nacionals, en situació de fracàs escolar, on han desaparegut les antigues formes de selecció que permetien regular una gran part dels problemes d'aquests alumnes. L'anàlisi concret de les pràctiques dels establiments mostra tanmateix que els agrupaments per nivells no són únicament una resposta als problemes d'aprenentatge o de disciplina dels alumnes en situació desavantajada, sinó també una manera de limitar la mobilitat dels professors i les estratègies de deserció d'aquests establiments per part dels alumnes de millor nivell escolar.

És difícil avaluar si els agrupaments per nivell i la creació de classes d'alumnes de nivell mig o alt i que no presentin grans problemes de comportament són realment eficaces en matèria de limitació de la mobilitat dels professors i dels pares. En canvi, diverses enquestes quantitatives i qualitatives i la que jo he realitzat mostren que existeixen múltiples efectes negatius en classes que reagrupen alumnes de baix nivell escolar i que presenten problemes de disciplina. A l'agregament de problemes d'aprenentatge i de manteniment de l'ordre a l'aula que analitzarem en detall a través de l'estudi de les interaccions entre els professors i els alumnes, i entre els alumnes, s'afegeixen altres problemes de socialització relacionats amb la importància de la segregació sexual i ètnica d'aquestes classes.

^[1] Aquestes anàlisis es presenten de manera sintètica a A. van Zanten, *L'école de la périphérie. Scolarité et ségrégation en banlieu*, Paris, Presses Universitaires de France, 2002.